

ÚVODEM

Od roku 2006 se Ústav archeologie a muzeologie FF MU v Brně stal řešitelem projektu GA ČR 404/05/H527 – Moravsko-slezská škola archeologických doktorandských (doktorských) studií s plánovanou dobou řešení v letech 2006–2008. Hlavním cílem a podstatou celého projektu je koncentrace výzkumných i pedagogických kapacit v rámci archeologického a antropologického bádání včetně paleodemografických bádání o nejstarších pravěkých až středověkých dějinách Moravy a Slezska včetně širších souvislostí středoevropských, a to v rámci doktorského studia a jeho směřování ke klíčovým problémům celého historického i společenského vývoje od počátků lidské civilizace až po vrcholný středověk a raný novověk. Potřebu tohoto grantového projektu lze zdůvodnit také společenskou objednávkou žádající rychlou publikaci poznatků z terénních prací. Výsledkem je i lepší organizace doktorského studia, zvýšení jeho kvality zapojením specialistů z jednotlivých vědeckovýzkumných institucí i výběr vhodných a potřebných témat doktorských prací. K zajištění co nejvyšší kvality studia se v rámci projektu spojují k jeho plnění všechny tři moravské a slezské instituce mající akreditované bakalářské a magisterské studijní programy archeologie a antropologie, a disponující též příslušnými kvalifikovanými pedagogy. Z Masarykovy univerzity se k Ústavu archeologie a muzeologie FF připojuje Ústav antropologie PŘF (prof. PhDr. Josef Unger, CSc.) a od roku 2008 i Ústav experimentální biologie téže fakulty (doc. RNDr. Eva Drozdová, Ph.D.). Erudovaní školitelé působí i v dalších kooperujících institucích, kterými jsou ARÚ AV ČR, Brno, v. v. i. (doc. PhDr. Zdeněk Klánica, DrSc., doc. PhDr. Pavel Kouřil, CSc. a doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.) a Ústav historie a muzeologie Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě (doc. PhDr. Vratislav Janák, CSc. a prof. PhDr. Stanislav Stuchlík, CSc.), kde jsou do projektu především zapojeni absolventi magisterského studia archeologie této univerzity.

Ústav archeologie a muzeologie FF MU v Brně, Katedra antropologie PŘF MU v Brně a ÚHM FPV SU v Opavě mají také akreditováno doktorské studium, které zajišťují i pro další instituce včetně ARÚ AV ČR, Brno, v. v. i. V rámci oborové rady existuje též oborová komise, kde jsou zastoupeni odborníci z ARÚ AV ČR, Brno, v. v. i., ÚHM FPF SU v Opavě a specialisté z dalších institucí. Sám projekt je také směřován k větší motivaci doktorandů při jejich studiu a zpracování jednotlivých zadaných témat. Jeho cílem je tedy ještě větší upevnění a rozvinutí dosavadní spolupráce v rámci školení doktorandů za účasti předních odborníků univerzitních i specialistů z AV ČR. To umožňuje jednak zkvalitnění vědecké výchovy, ale i rozšíření zpracovávaných témat a napojení na praxi. Tato koncepce se též ukazuje jako velmi žádoucí a perspektivní pro další rozvoj oboru a nasměrování budoucích vědeckých pracovníků ke klíčovému, v rámci dalšího bádání potřebným a vhodným tématům.

Do projektu jsou začleněni doktorandi, kteří v současné době studují v 1–3 (4) ročníku prezenčního doktorského studia,

případně jeho kombinované formy. Způsob vedoucí k naplnění záměrů doktorského projektu vyplývá do značné míry ze studijních plánů jednotlivých doktorandů, které byly schváleny oborovou radou, oborovou komisí a školiteli (jazyková příprava, filozofie, metodiky a specializace, odborné specializované semináře, příprava a obhajoba doktorské práce, nad tento rámec jsou doktorandi pověřováni úkoly pedagogickými a vědecko-organizačními). Koncepce projektu předpokládá zkvalitnění teoretické přípravy doktorandů, jejich vzájemné informovanosti, hrazení nákladů výzkumných cest potřebných pro kompletní heuristiku, účast na stážích v zahraničí, vědeckých zasedáních i publikování dosažených výsledků. Tyto práce budou představovat výstupy celého projektu a ve spolupráci zainteresovaných institucí se počítá i s jejich zveřejněním.

Součástí projektu se staly i plánované semináře. Jejich účelem je především výměna zkušeností, konzultace a informace o stavu přípravy disertačních prací jednotlivých doktorandů, diskuse o přednášené problematice, ale též navázání osobních kontaktů. Tyto pravidelné semestrální společné semináře studentů doktorského oboru archeologie FF MU a antropologie PŘF MU byly pořádány střídavě vždy jedním z ústavů za spoluúčasti Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou FF UK, Katedry archeologie FF ZU Plzeň, Archeologického semináře Ústavu historie a muzeologie FPŘF Slezské univerzity v Opavě a dále ARÚ AV ČR, Praha, v. v. i., ARÚ AV ČR, Brno, v. v. i. a Moravského zemského muzea v Brně, v jehož Historickém sále některá zasedání probíhala. Seminářů se účastnili i zahraniční hosté se svými přednáškami. V roce 2005 to byl Pawel Rzeznik z wrocławské univerzity s tématem „*O możliwościach warsztatu analitycznego archeologa w badaniach techniki i technologii garncarstwa sredniowiecznego z IX–XV wieku*“, v roce 2006 Sebastian Brather z univerzity ve Freiburgu (BRD) se dvěma přednáškami: *Bestattungen und Identitäten. Soziale Gruppen und ihre Rollen im frühen Mittelalter a Entwicklung der Siedlungsarchäologie. Auf dem Weg zu einer umfassenden Umwelt- und Landschaftsarchäologie?* a v roce 2007 Florin Curta z University of Florida, Gainesville U.S.A. s tématem *The service settlements in early medieval Eastern Europe*.

Právě referáty přednesené na seminářích informující o dosaženém stupni zpracování zadaných témat doktorských disertací jsou obsahem předkládaného sborníku, jehož vydání je taktéž plánovanou součástí jako jeden z výstupů celého doktorského projektu. Aby byla zachována přínaléžítost k okruhu doktorského studia, je vydáván jako *Supplementum I, Moravsko-slezská škola doktorandských (doktorských) studií, Seminář I* v rámci řady vydávaných úspěšně obhájených a vysoce odborně hodnocených doktorských disertací *Dissertationes archaeologicae Brunenses/Pragensesque (Jan Klápště et Zdeněk Měřinský curantibus editae)*. Samotný obsah sborníku je velmi pestrý a prakticky zachycuje celý vývoj od pravěku po vrcholný středověk. Nalezneme zde poznatky o archeologické (ne)čitelnosti

nomádů na příkladě Mongolů-Chalchů (Eva Čermáková), jež jsou příkladem spolupráce s etnologií, příspěvky z oblasti dějin bádání konkrétně o moravském diluviu na příkladě Jana Kniese (Petr Kostrhun), zastoupen je neolit (Pavlína Kalábková, Martin Kuča), eneolit (Pavel Stabrava), doba bronzová (Zuzana Pančíková, Jiří Juchelka, Miroslav Novák, David Parma), laténská (Petra Goláňová), římská (Jan Jílek) i období stěhování národů (Tomáš Zeman). Přínosný je také článek o historii archeologických výzkumů raně středověkých pohřebišť na území Moravy a Slezska (Petr Vachůt) a veřejných prostranstvích středověkého Hradce Králové v průběhu proměn staletí (Radek Bláha). Závěr sborníku potom tvoří studie s tematikou antropologickou (Kateřina Mertlová, Michaela Křivanová, Michaela Vaňharová, Zdeněk Tvrdý, Lukáš Šín). Všechny devatenáct do sborníku zařazených příspěvků oponovali a k tisku doporučili školitelé příslušných doktorandů, což zaručuje jejich vysokou odbornou úroveň a jistě se stanou přínosem pro další archeologické i antropologické bádání.

Zdeněk Měřinský